

Становище

От проф. Антоний Тодоров Тодоров, д.п.н., Нов български университет

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3.5.

Обществени комуникации и информационни науки

с дисертационен труд на тема: „МЕДИЙНО ОТРАЗЯВАНЕ НА КЛЮЧОВИ ЕТАПИ ОТ ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЗАПАДНИТЕ БАЛКАНИ (1999 – 2018 Г.) В САЙТОВЕТЕ НА БНР, ДОЙЧЕ ВЕЛЕ И БИ БИ С“, представен от Десислава Викторова Сотирова, докторантка във Факултета по журналистика и масова комуникация, с научен ръководител: проф. д-р Мария Нейкова

Оценка на качествата на дисертационния текст

Темата за евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани (всъщност на Северна Македония, Албания, Сърбия, Босна и Херцеговина, Черна гора и Косово) продължава да бъде актуална, но също така научно значима. Това е така, защото тяхната интеграция в структурите на Запада продължава да бъде едновременно насърчавана, оспорвана, подкопавана, но също едновременно желана и нежелана, с което непрекъснато стои въпросът, дали е реалистична.

Авторката на предложената за обсъждане значителна по обем дисертация (326 страници включително библиография от 262 източника) демонстрира много добро познаване на възможните теоретични източници на така формулирана тема. Трудно ми е да преценя, дали такива източници са изчерпателни, но вероятно това е точно така за тези на български и английски езици.

Изследването обявява следните цели: *„да се анализират факторите и обстоятелствата, които оформят ключови етапи от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани“*, а с медийното изследване *„да се анализира онлайн съдържанието на Българското национално радио, Дойче веле и Би Би Си, свързано с евроатлантическата интеграция на региона и да се идентифицират подходите на отразяване на темата“*. Всъщност тези две цели са свързани, но изглежда именно втората е по-важната с оглед на обявената тема.

За това ранжиране на целите говори и фактът, че авторката посочва 3 хипотези, свдързани с медиите, а именно:

1. Акцент върху по-големите събития от евроатлантическата интеграция на шестте държави (като срещи на върха на ЕС и НАТО или представяне на стратегически документи).

2. В сайта на Българското национално радио се предлагат по-голямо количество текстове по темата в сравнение със сайтовете на глобалните медии Дойче веле и Би Би Си.

3. В медийните публикации темата се представя едностранчиво, като се подчертава изостаналостта на шестте държави в ключови области, и не се предлагат други гледни точки за забавянето на интеграцията им в ЕС и НАТО.

Допускането по отношение на самия процес на евроинтеграция на шестте страни от Западните Балкани, че „забавянето на напредъка им не се дължи единствено и само на липсата на политическа воля на управляващите ги“, в този смисъл трябва да се третира само като съпътстваща хипотези.

Всъщност при четенето на текста възниква известно колебание за това, какъв именно е основният изследователски въпрос. Такъв не е формулиран изрично, но при внимателно четене може да бъде разбран. Колебанието е, че той може да се разбира двуюко: или като „Какви са причините за забавянето на евроинтеграцията на Западните Балкани?“, или като „Какви са причините за различното отразяване на процеса от сравняваните три медии?“. Вероятно може да се формулира общ изследователски въпрос, който да събере тези двата.

Но като се има предвид доста мащабното емпирично изследване на материалите по този въпрос в трите сравнявани медии, при това за един толкова дълъг период от време (10 години), аз бих заложил на втория въпрос. Защото все пак темата е в областта на обществените комуникации, а не в областта на международната политика.

Емпиричната основа на дисертацията съдържа два основни комплекса от данни: (1) академични изследвания и официални документи за евроатлантическата интеграция на страните от Западните Балкани, и (2) значителна база данни от публикации от трите сравнявани медии. Данните са събрани коректно, коректно са представени и анализирани. Особено за медийното изследване, следва да се подчертае огромната по своя обем работа.

Избраната структура на работата съответства на тази двойна цел – да се изследва както самият процес на евроинтеграция от гледна точка на ЕС и НАТО и от гледна точка на шестте страни-кандидатки, така и отразяването му в трите сравнявани медии. Първата глава на изложението анализира перспективата на разширяването на НАТО и ЕС в Западните Балкани, както и отношението в тези страни към двете организации. Втората глава анализира коректно проблемите от вътрешен и международен порядък на присъединяването към НАТО и ЕС, включително и стратегиите на такива външни за процеса държави като Руската федерация, Китай, Турция и Саудитска Арабия. В тази част от дисертацията се демонстрира едновременно висока компетентност по разглежданите въпроси, но и се представят и обобщават нови факти за процеса. Втората част от работата (трета, четвърта и пета глава) анализира огромния материал на трите сравнявани медии (БНР, Дойче веле и ББС) по въпроса за евроатлантическата интеграция на Западните Балкани. Тук имаме производство на нови факти, обобщаването им и вкарването им в обяснителна теория.

Разбира се, може да се желае още по-задълбочено разсъждение за причините на констатираните различия между трите медии – защо, поради каква причина, те отразяват по различен начин процеса. Има приведени частични отговори на тези въпроси, но би било по-добре цялостния анализ да бъде представен в една обща обяснителна матрица, която да йерархизира причините за констатираните особености и различия.

Накрая на тази оценка ще добавя, че езикът на изложението и изобщо неговият стил напълно съответстват на изискванията за академичен текст от високо качество.

Освен това авторефератът коректно и съдържателно представя основните елементи и заключения на дисертацията.

Приноси на дисертационното изследване

В автореферата са посочени пет приноса. Първите два са от един порядък: че изследването е първо по рода си в тази тема. Всъщност темата е била вече изследвана като най-вече проблем на международната политика (например защитената през 2019 г. във ВСУ дисертация на Милена Пенкова „Европейската интеграция на Западните Балкани“). Новото в случая е, че това и първо систематично изследване на „медийното отразяване на евроатлантическата интеграция на държавите от региона в изключително обширен период“. Но тук отново имаме колебанието за двете основни цели на дисертацията – най-добре е да приемем, че тя действително разширява познанието ни по въпроса за медийното отразяване на един съществен политически процес.

Вярно е също така, че *„представлява синтез на множество научни тези и изследвания, които в преобладаващата си част се фокусират върху по-кратки периоди“*. Новостта тук е, че става дума за един много дълъг период.

Приемлив е и приносът, че *„в дисертацията се предлага определение на понятието „евроатлантическа интеграция“, но по начин, който се отличава от използването на това понятие досега. „“*. Новостта е, че това понятие не се разглежда като специфично за отношенията с НАТО, а едновременно с това и с ЕС.

Лично проведените дълбочинни интервюта, както и интервюта с журналистите от БНР и Би Би Си, несъмнено са от полза за оригиналността на изследването, но те са инструмент за него, а не специфичен негов принос.

Но дори и сведени до горното, приносите в изследването са напълно достатъчни, за да му бъде признато качеството на успешна докторска дисертация.

Бележки и препоръки

Работата, разбира се, може да бъде подобрявана, което е вярно за всяко научно изследване. Освен вече посочените по-горе бележки, бих допълнил и това, че експлицирането на сравнението между трите медии според начина им на отразяване на евроатлантическото интеграция на Западните Балкани ще допринесе за по-пълното

разбиране на основните постижения на изследването.

Публикации и участия в научни форуми

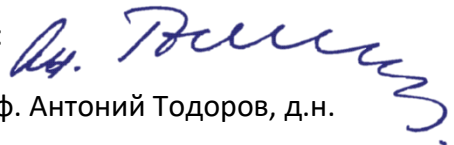
В документацията, съпътстваща дисертацията, са посочени три публикувани научни статии по темата в академични издания. Освен това прави впечатление активните участия на авторката на дисертацията в различни научни форуми. Смятам, че това е напълно задоволително и със сигурност покрива изискванията на в СУ „Св. Климент Охридски“ в тази насока, както и националните изисквания.

Заклучение

Смятам в заключение, че представената от Десислава Сотирова дисертация е резултат от оригинално и задълбочено самостоятелно научно изследване, което покрива изискванията за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по специалността 3.5. Обществени комуникации и информационни науки.

7 март 2021 г.

Рецензент:

Проф. Антоний Тодоров, д.н.